

Nr 80.

Godkänd av första kammaren den 17 december 1940.

Godkänd av andra kammaren den 17 december 1940.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl.
Maj:ts proposition angående ytterligare anslag till
flottans ersättningsbyggnad.*

(Andra särskilda utskottets utlåtande nr 55.)

Till Konungen.

I en den 8 november 1940 dagtecknad proposition, nr 61, har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till Flottans ersättningsbyggnad å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 31,800,000 kronor.

Såsom av den i ovannämnda statsrådsprotokoll lämnade redogörelsen framgår har det av 1939 års lagtima riksdag för påbörjande av byggandet av två s. k. kustförsvarsfartyg anvisade anslagsbeloppet å 13,900,000 kronor till största delen tagits i anspråk för andra ändamål än det därmed avsedda. Sålunda hava jämlikt medgivanden av 1939 års urtima riksdag och 1940 års lagtima riksdag respektive 5,000,000 kronor och 6,000,000 kronor av nämnda anslagsmedel disponerats för byggande av andra för flottan erforderliga fartygsenheter. Riksdagen får erinra därom, att riksdagen i sin skrivelse den 24 maj 1940, nr 255, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 97 angående anslag till flottans ersättningsbyggnad m. m. beträffande 1939 års lagtima riksdags beslut om byggandet av kustförsvarsfartyg framhöll, att riksdagen i likhet med föredragande departementschefen funnit det vara med hänsyn till det aktuella behovet av nybyggnad av lätta fartyg nödvändigt, att påbörjandet av kustförsvarsfartygens byggande tills vidare uppsköttes. Med beaktande av att departementschefen redan uppdragit åt marinförvaltningen att, i avvaktan på slutligt ståndpunktstagande till byggnadsfrågan, företaga undersökningar rörande föreliggande möjligheter att inom rimliga gränser i fråga om fartygens storlek m. m. ernå förbättringar beträffande deras skydd och artilleribestyckning samt eventuellt även fart i förhållande till vad som förutsattes vid beslutet om deras byggande, ville riksdagen uttala önskvärdheten av att dessa undersökningar bedreves med

den skyndsamhet, som vore möjlig. Riksdagen ansåge det vara en angelägenhet av vikt, att riksdagen bereddes tillfälle att taga definitiv ståndpunkt till frågan om artillerifartygsbeståndet inom örlogsflottan.

Departementschefen har nu — i samband med sitt tillstyrkande av byggandet av de två av marinförvaltningen föreslagna lätta kryssarna — framhållit, att detta hans ståndpunktstagande borde ses i samband med de skäl, som förelegat för att tills vidare uppskjuta byggandet av de två beslutade kustförsvarsfartygen, vilka skäl enligt departementschefens mening fortfarande ägde giltighet. Departementschefen har tillika upplyst, att den utredning rörande dessa artillerifartygs egenskaper, som Kungl. Maj:t den 1 mars 1940 uppdragit åt marinförvaltningen att utföra, icke ännu hunnit färdigställas. Vid sådant förhållande måste frågan om tillförande till flottan av nya fartyg med grövre artilleri under alla förhållanden draga väsentligt ut på tiden.

Det nu framlagda byggnadsprogrammet avser beträffande artillerifartyg att tillföra flottan en fartygstyp, som visserligen ej kan jämföras med kustförsvarsfartygen i slagkraft, men som i stället enligt vad departementschefen framhållit besitter värdefulla egenskaper i andra hänseenden, såsom i fråga om fart och eldhastighet. Departementschefen har ansett ett beslut om byggandet av de föreslagna kryssarna icke föregripa en kommande prövning av frågan om de större artillerifartygen och typerna för dem.

Riksdagen är ense med departementschefen om, att de skäl, som föranlett uppskjutandet av byggandet av kustförsvarsfartygen, fortfarande kunna åberopas. Vad åter beträffar Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag, i vad det avser byggande av två lätta kryssare, har detsamma en betydande såväl ekonomisk som principiell räckvidd. I likhet med departementschefen har riksdagen funnit den föreslagna kryssartypen kunna bli ett synnerligen värdefullt tillskott till vår örlogsflotta. De kostnader, som äro förenade med detta fartygsbygge och vilka beräknats till 100,000,000 kronor, äro av en mycket betydande storleksordning. Härjämte måste man räkna med att införandet i flottan av den föreslagna fartygstypen får till följd vissa kostnader, såsom för ökade dockningsmöjligheter vid örlogsvarven, varigenom den angivna utgiftssumman ytterligare kommer att ökas. Det stora ekonomiska engagemang, staten ikläder sig genom byggandet av de två kryssarna, har kunnat föranleda viss tveksamhet, men riksdagen har likväl blivit övertygad om, att fördelarna med att tillföra örlogsflottan dessa snabba artillerifartyg äro så avsevärda att de uppväga de ekonomiska uppoffringar, som bli nödvändiga för förslagets realiserande. Ett positivt beslut i den av Kungl. Maj:t föreslagna riktningen måste bli ägnat att bidra till möjligheterna att upprätthålla Sveriges frihet och oberoende och ytterligare understryka vårt folks vilja att försvara denna sin ställning. Riksdagen anser sig alltså böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag om påbörjande av byggandet av två kryssare av föreslagen typ och finner, att för ändamålet å tilläggsstat bör anvisas det äskade anslaget av 20,000,000 kronor. Riksdagen vill i detta sammanhang framhålla, att riksdagens ståndpunktstagande till kryssarbygget bör ses fullt fristående från frågan om byggande

av större artillerifartyg, beträffande vilket spörsmål riksdagen saknar anledning att nu vidare uttala sig.

Vad angår det i förevarande proposition framställda förslaget om omedelbart igångsättande av ytterligare nybyggnader av jagare och undervattensbåtar har riksdagen funnit övertygande skäl föreligga för att nybyggnad av nu ifrågavarande fartygsenheter komma till stånd i den omfattning departementschefen förordat. Riksdagen bifaller alltså Kungl. Maj:ts förslag. Det får ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles taga ställning till frågan om de föreslagna jagarnas typ. Emot de för nu ifrågavarande fartygsbyggen beräknade kostnaderna — 41,400,000 kronor — har riksdagen icke funnit något att erinra. Av nämnda belopp hava 11,800,000 kronor beräknats bliva erforderliga under innevarande budgetår, och riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts förslag, att sistnämnda belopp beviljas å tilläggsstat för budgetåret 1940/41.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hava alltså å tilläggsstat nu anvisats (20,000,000 + 11,800,000 =) 31,800,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, till *Flottans ersättningsbyggnad* å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 under fjärde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 31,800,000 kronor.

Stockholm den 17 december 1940.

Med undersätlig vördnad.
